

Széchenyi emlékfa ültetési és emléktábla avatáson elhangzott beszéd (2010. szept. 21.)

Mottó:

*„A múlt kiesett hatalmunkból
a jövőnek urai vagyunk” (Széchenyi)*

Amikor 10 évig a nagyeceni múzeumban dolgoztam, együtt éltem Széchenyivel. Naponta jártam azokon a folyosókon, termekben, ahol ő is. Használtam azokat a bútorokat, amelyeket ő is. Naponta beszéltem munkásságáról a látogatóknak, s elolvastam minden könyvet, amit megírt, különösen Naplóját böngésztem nagy izgalommal. Nagyon-nagy hatással volt rám szellemi hagyatéka, s azt hiszem sikerült kicsit megtanulnom „széchenyiül” gondolkozni.

Gróf Széchenyi István rengeteg üzenetet küldött kortársainak és az utókornak. Ezekből válogatni mindig nehéz – és veszélyes is egyben. Csak az tud értő kézzel nyúlni gondolataihoz, aki ismeri Széchenyi eszmerendszerének alapköveit.

A kulcsszó öhozzá szerintem Kölcsey Ferenc által megfogalmazott üzenet: **haza és haladás**. Széchenyi minden tettét az motiválja, miként lehet Magyarországot olyképp modernizálni, hogy e folyamat erősítse és ne gyengítse a nemzetet.

A nemzet fogalma Széchenyi fellépése előtt csupán a nemességet jelentette, amely konzervatív, maradi, évszázados hagyományaihoz ragaszkodó volt, de Széchenyi azzal is tisztában volt, hogy változtatni csak velük együtt lehet. Előtte rossz példaként ott lebegett II. József elvetélt kísérlete, mely a felvilágosodás szellemében, a tradíciók figyelmen kívül hagyásával akart alapvető reformokat elérni. Ott állt apja, Széchenyi Ferenc példája is, aki többekkel együtt vastos tanulmányban tette közé Magyarország fejlődésének talpköveit, de gyakorlati megvalósításukra nem kerülhetett sor.

A gróf gyakran megfogalmazta viszolygását a csak szóban és külsőségekben megnyilvánuló magyarkodástól, ugyanakkor tudta, mert réalpolitikus volt, hogy a magyar karakter e jellemző jegyeit nem söpörheti le az asztalról.

Széchenyi modern nemzetfogalmának egyik sarkalatos pontja volt az alkotmány sáncainak kiszélesítése, vagyis alkotmányos jogot adni Magyarországnak polgárainak. Azonban megtapasztalta angliai útjai során, hogy alkotmányos jogaival csak az a nép tud kellő módon élni, amely művelt. Számtalan beszédében mondta el, hogy a magyar tanuljon a külföldtől, hogy a magyar ifjak utazzanak külföldre, lássanak és tapasztaljanak.

A gazdasági reformokra csak akkor képes az ország, ha divatba jön polgárként élni, ha kiművelt emberfők sokasága (a magyar értelmiség) a reformok szükségességét széles körben elterjeszti, ha az új technikai vívmányokat használni is tudják, s nem varázslatnak, rosszabb esetben az ördög művének tekintik (híd, vasút, gőzgépek stb.).

Tudjuk, hogy Széchenyi István újszerű gondolkodása rengeteg konfliktust váltott ki, pl. a kolerajárvány idején Hitel című munkáját a parasztok lobogtatták szerte az országban, s követelték felszabadításukat. A katonai ranglétrán nem léphetett előre, mert megbízhatatlanná vált a bécsi udvar szemében. Terjesztették róla, hogy bolond ez a gróf, mert gázvilágítással fel akarja gyújtani kastélyát, mondták, ki hallott már ilyet, hogy lehúzó toalettet épített otthonába. Azt meg végképp nem értették kortársai, hogy mi rossz van abban, ha a teremben éleket köpnek a padlóra.

Mi hajtotta Széchenyit mégis előre? A hiúsága, a nők elkápráztatása, a szereplési vágy, a hatalom birtoklása? Fiatalemberként nyilván ezek is, de érett férfiként már túllépett ezeken. Érzelmi motivációja a HAZASZERETET volt. Az önzetlen hazaszeretet csak nagyon kevesek kiváltsága.

A gróf Magyarországot nem csupán lakóhelyének, érvényesülési területének, hanem a szó legteljesebb értelmében hazájának tekintette.

„Mámoros Isten – riadok fel verejtékezve, micsoda irtózat, de micsoda öröm magyarnak lenni! Ez ennek a nyomorult Kárpátos földnek az egyetlen vallása” (Gyurkovics Tibor: Festett oroszán).

Mert néha villan egy – egy férfiarc / mert hallod hangját egy – egy csecsemőnek / ez az ország-akármit akarsz – a legszebb hely síkságnak, temetőnek (Gyurkovics Tibor: Hazám)

Milyen a mi Magyarországnak most? Miként állunk a haladással, a hazaszeretettel, a közérdekkel?

Széchenyi István gróf életpályája indulása napján a kislevelű hársfa elültetésével, az emléktábla elhelyezésével mit üzenhetünk mi, *mai* magyarok?

Értelmes emberek nélkül nincs jövője az országnak. A serény, kitartó munkával megszerzett tudást nem helyettesítheti a félműveltség. Pedagógusnak, orvosnak, költőnek, festőnek, zenésznek, színésznek, újságírónak, történésznek, közhivatalnoknak, politikusnak, mérnöknek stb. csak az álljon, aki kellő műveltség birtokában van. Megszerzett tudását adja a hazának, és minden nap a maga lehetőségeivel szálljon szembe a felületességgel.

A múzeum tudományos közintézmény, s mint ilyen a tudás őrzője, közvetítője.

E helyen ültetjük el a **tudás fáját**, leplezzük le az emléktáblát, melynek Széchenyi idézete a **kiképzett fők** fontosságát vési emlékezetünkbe.

De hogy Széchenyi István e gondolata ne csupán betű maradjon, tennék egy javaslatot.

Minden évben Széchenyi István születésnapja hetében a múzeum épületében a jelen lévő civil egyesületek szervezésében működtessünk **Széchenyi Akadémiát**, ahol foglalkozunk városunkat érintő közéleti kérdésekkel.

Egy-egy téma vitaindítójára kérjünk fel helyi szakembereket, hisz az itt élők ismerik legjobban városunkat. Fogalmazzunk meg javaslatokat, amelyekkel elősegítjük Mosonmagyaróvár fejlődését.

Akkor követjük leginkább Széchenyi szellemiségét, ha nem csak koszorúzunk, hanem aktívan cselekszünk is.

Beszédem a Hitelből vett idézettel zárom:

„Tegyen mindegyikünk a mennyit tehet a honáért, földieiert! S ki becsületesebben, elszántabban járandja utolsó lehelletéig a hazafiság pályáját, az legyen győztes, diadalmas!”

Szentkúti Károly
múzeumigazgató